

Handläggare
Anneli Rydström
Telefon: 08-508 22 068**Till**
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2013-10-24

Inventering av service- och trygghetsbostäder för äldre

Svar på medborgarförslag

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på medborgarförslaget.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektörIngrid Widebäck
avdelningschef

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit till stadsdelsnämnden om behovet av att tillsätta en oberoende grupp, med övervikt på äldre, för inventering av service- och trygghetsbostäder för äldre.

I ärendet redovisar förvaltningen bland annat vilka olika insatser som erbjuds äldre, om biståndshandläggningen, hur staden och stadsdelsförvaltningarna regionvis gemensamt arbetar med äldreboendeplaneringen och pensionärsrådets möjligheter att lämna synpunkter.

Angående medborgarförslaget om en oberoende grupp för inventering ser förvaltningen att en sådan grupp möjligen skulle kunna knytas till kommunstyrelsens pensionärsråd, dit äldre och andra kan lämna sina synpunkter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för social omsorg. De fackliga organisationerna informeras vid samverkansgrupp den 8 oktober och pensionärsrådet den 22 oktober 2013.

Bakgrund

Ett medborgarförslag har inkommit till stadsdelsförvaltningen om en oberoende grupp som inventerar behov av service- och trygghetsbostäder för äldre. Stadsdelsnämnden beslutade den 29 augusti 2013 att överlämna medborgarförslaget till förvaltningen för beredning.

Ärendet

I skrivelsen, se bilaga, ställer man sig frågande till hur förvaltningen har kommit fram till bedömningen om att det finns risk för fortsatt överkapacitet av servicehuslägenheter inom stadsdelen.

Skribenten anser att förvaltningens bedömning inte stämmer med de fakta som finns och skriver. *”Det är många som är hjälpta av hemtjänsten, men den demografiska utvecklingen de närmaste åren pekar mot att det kommer att behövas mer service och trygghetsbostäder för den åldrande befolkningen”.*

Förslaget är att en oberoende grupp, med övervikt på äldre, sätts samman och inventerar de äldres behov av service- och trygghetsbostäder samt att stadsdelsnämnden redovisar hur man kommit fram till nuvarande standpunkt.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar skribentens synpunkter om att den framtida planeringen av boendeformer, service och andra insatser för äldre är en angelägen och viktig fråga, inte minst utifrån att antalet äldre kommer att öka på sikt. Ett sådant planeringsarbete pågår i staden, på stadsdelsnämnds nivå, regional nivå samt för hela staden.

För att få en helhetsbild sammanställs tillgången på boendeformer och insatser av staden centralt. Samlade analyser görs även över nuvarande och kommande efterfrågan och behov av boendeformer och insatser.

Det är viktigt att de äldre ges möjlighet att på olika sätt vara delaktiga i planeringen och att beslutsfattare tar tillvara de äldres synpunkter och önskemål. Idag finns det två viktiga

”äldreforum”, det är kommunstyrelsens pensionärsråd och stadsdelsnämndernas pensionärsråd. Pensionärsrådet vid Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd sammanträder en gång per månad med förvaltningen och två gånger per år med stadsdelsnämndens presidium/gruppledare. Vid dessa sammanträden har pensionärsrådet möjlighet att framföra synpunkter och förslag.

Pensionärsrådet driver bland annat frågan om att fler äldre, som så önskar, ska ges möjlighet att få bo på servicehus.

Angående medborgarförslaget om en oberoende grupp för inventering ser förvaltningen att en sådan grupp möjligen skulle kunna knytas till kommunstyrelsens pensionärsråd, dit äldre och andra intresserade kan lämna synpunkter.

Förvaltningen anser att det angeläget att diskutera om hur framtidens äldreomsorg ska se ut.

Befolkningsutveckling och behov

Som underlag för planeringen av äldreomsorgen ligger stadens officiella befolkningsprognos, Prognos 12 (t.o.m. 2019) med en förlängning fram till 2040 för hela Stockholms stad.

Sweco (f.d. USK) har också på uppdrag av äldreförvaltningen gjort en framskrivning av det framtida äldreomsorgstagandet.

I Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde, liksom i staden, fortsätter antalet äldre över 80 år att minska. I stadsdelen prognostiseras antalet personer över 80 år att efter minskningen vara lika många som idag år 2021.

Prognosen visar på ett fortsatt minskat behov av vård- och omsorgsboende och servicehusboende medan behovet av hemtjänst tenderar att öka.

Äldreboendeplanering

Planering av boende för äldre är en högt prioriterad fråga och en viktig gemensam fråga för staden. Det övergripande planeringsarbetet samordnas av äldreförvaltningen och stadsledningskontoret i samarbete med Micasa.

Hägersten-Liljeholmen tillsammans med Skärholmen och Älvsjö ingår vad gäller boendeplanering i region Västra Söderort. En årlig regional äldreboendeplan tas fram på uppdrag av

äldreförvaltningen. Stadsdelsförvaltningarna inventerar utbudet av servicehuslägenheter och platser i vård- och omsorgsboende och analyserar detta utifrån behov och efterfrågan.

Förvaltningarna gör den samlade bedömningen att utbudet av servicehus samt vård- och omsorgsboende kan tillgodose behovet under de närmaste åren. Samtidigt finns risk för en överkapacitet av både vård- och omsorgsboende och servicehusboende.

Det minskade behovet och den minskade efterfrågan på vård- och omsorgsboende har lett till en situation med ett stort antal lediga lägenheter/platser. Inom regionen Västra Söderort fanns den 16 september 2013 totalt 62 tomma platser på vård- och omsorgsboende, varav 46 demens och 16 somatik.

Av de totalt 364 platserna i vård- och omsorgsboende inom valfrihetsmodellen i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde var 44 platser (12%), lediga den 16 september 2013, varav 30 demens och 14 somatisk. Merparten av de tomma platserna finns således i Hägersten-Liljeholmen.

Tendensen med många tomma platser är densamma för resterande del av Söderort. I Västerort och innerstaden finns det däremot få lediga platser.

När det gäller servicehus inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde har det hittills under året varit mellan 30-50 lediga servicehuslägenheter av totalt 193 lägenheter.

Bedömning av den enskildes behov

Stadsdelsnämnden ska erbjuda de äldre som är i behov av bistånd, insatser i form av exempelvis hemtjänst, vård- och omsorgsboende, servicehusboende, dagverksamhet, avlastning, avlösning, ledsagarservice och trygghetslarm. Stadsdelsnämnden beslutar också om avgifter för insatser, nedsättning av avgift, hemvårdsbidrag, riksfärdtjänst samt rätten till tandvårdsstöd.

Det är förvaltningens biståndshandläggare som efter ansökan från den enskilde om äldreomsorgens olika insatser, utreder och fattar beslut om insatserna.

Biståndsbedömningen sker utifrån den enskildes behov och förutsättningar inom ramen för gällande lagstiftning, socialtjänstlagen (SoL), stadens och stadsdelsnämndens mål, stadens riktlinjer och i enstaka fall även enligt lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Vid

beställarenheten äldre handläggs riksfärdtjänst enligt lagen om riksfärdtjänst samt utredningar om färdtjänst. Beslut om färdtjänst fattas av landstingets färdtjänstnämnd.

Biståndshandläggarens huvuduppgift är att göra en individuell behovsbedömning. När den enskilde gör en ansökan om hjälp ska den skyndsamt följas av utredning, bedömning och beslut. Beslut kan vara bifall, delvis avslag eller avslag. Därefter sker verkställighet, uppföljning och utvärdering. Alla dessa delar ska dokumenteras på ett rättssäkert sätt.

En viktig del i biståndshandläggarnas uppdrag är också att informera äldre och anhöriga om bland annat äldreomsorgens insatser, kund- och valfrihetsmodeller och andra generella och förebyggande insatser som erbjuds.

Insatser i ordinärt boende

Många äldre vill kunna bo kvar hemma så länge som möjligt med hjälp av insatser från hemtjänsten. Den äldre som beviljas hemtjänst har möjlighet att välja utförare inom stadens kundvalsmodell.

Hemtjänst kan vara allt ifrån enklare sysslor några timmar per månad till omfattande omvårdnad flera gånger per dygn. Trygghetslarm, ledsagarservice, vaktmästarservice, dagverksamhet och avlastning i hemmet eller på korttidsplats kan vara andra kompletterande tjänster och insatser.

Boendeformer för äldre

I staden liksom i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde finns det ett brett utbud av olika boendeformer för äldre, som kan tillgodose äldres olika behov.

Trygghetsboende och seniorboende

För boendeformerna trygghetsboende och seniorboende behövs inget biståndsbeslut, utan den äldre väljer själv när man vill flytta dit genom att ställa sig kö till Bostad Stockholm. Boendeformerna drivs av stadens fastighetsägare Micasa AB. Seniorboende finns bland annat i Axelsberg.

Vid behov av hemtjänst ansöker den äldre om detta vid stadsdelsförvaltningen. Den äldre som beviljas hemtjänst har liksom i ordinärt boende möjlighet att välja utförare inom stadens kundvalsmodell.

Servicehusboende

För servicehusboende behöver den äldre ett biståndsbeslut. Det är förvaltningens biståndshandläggare som efter ansökan från den enskilde utreder och fattar beslut om servicehusboende. Staden har gemensamma riktlinjer för biståndsbedömningen som biståndshandläggaren följer.

Stadens riktlinjer för servicehus (7.1.7)

"I det fall den enskildes vård- och omsorgsboende inte kan tillgodoses i ordinärt boende, trots insatser från hemtjänst, kan det vara aktuellt med ett vård- och omsorgsboende med hemtjänst, så kallat servicehus.

Bedömningen för servicehusboende ska grunda sig på en helhetsbedömning där den enskildes ålder, upplevelse av otrygghet och allmänna hälsotillstånd beaktas."

Den enskilde kan önska vilket servicehus i staden som man vill flytta till, men det finns ingen valfrihetsmodell som för vård- och omsorgsboende.

Inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde finns servicehusen Fruängsgården och Trekanten.

Vid behov av hemtjänst ansöker den äldre om detta vid stadsdelsförvaltningen.

Vård- och omsorgsboende

Vård- och omsorgsboende är för äldre med omfattande behov av vård och omsorg dygnet runt och ställer krav på biståndsbeslut. Den enskilde har möjlighet att välja boende som ingår i stadens valfrihetsmodell.

Inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde finns det sex vård- och omsorgsboenden varav två drivs i egen regi (Axelsbergs vård- och omsorgsboende och Axborgsgårdens vård- och omsorgsboende), två som drivs på entreprenad (Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende och Åsengårdens vård- och omsorgsboende) samt två drivs i privat regi med ramavtal (Rosengården och La Casa).

Vid Axelsbergs vård- och omsorgsboende finns det också korttidsplatser för avlastning och växelvård.

Förebyggande insatser

De äldre i stadsdelen erbjuds ett brett utbud av olika aktiviteter med möjligheter till social samvaro. Seniorhälsans och pensionärsorganisationernas verksamheter på servicehusen och på mötesplatserna Antikträffen och Hövdingagården är välbesökta och mycket uppskattade av de äldre. Dagsutflykter och andra insatser erbjuds såsom anhörigstöd, stöd av heminstruktörer för personer med syn- och/eller hörselnedsättningar och vaktmästartjänst/fixartjänst.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på medborgarförslaget.

Bilaga

Medborgarförslag för beredning, om oberoende grupp för inventering av service- och trygghetsbostäder för äldre.